

Kleine aanpassingen met een grote impact

Faunavriendelijk maaien

Het voorjaar nadert, het gras begint sneller te groeien en van zodra er voldoende eiwitrijk gras op het perceel staat, start ook het maaiseizoen. Wildsoorten als haas, ree en patrijs verschuilen zich graag in grasland of maken er een nest en lopen hierdoor een hoog risico om slachtoffer te worden van de maaier.

Brecht Herteleer en Vere Goes, Boeren natuur Vlaanderen

Geen enkele landbouwer maait graag dieren dood, het is iedere keer weer vloeken als er toch weer een haas in de maaier springt. Of een niet opgemerkt reekalfje zonder poten achter de maaier blijft liggen. Als je gaat maaien kan je er met enkele kleine aanpassingen voor zorgen dat er veel minder maaislachtoffers vallen. Hieronder volgen een aantal praktische maatregelen om faunavriendelijk te maaien en zo maaislachtoffers te vermijden. Faunavriendelijk maaien is een verzamelnaam van verschillende technieken die je kan toepassen tijdens het maaien om zo veel mogelijk maaislachtoffers te vermijden. Soorten die graag in en rond het grasland vertoeven zijn reeën en hazen. Ook verschillende vogelsoor-

ten zoals kievit, grutto, fazant en patrijs nestelen of verschuilen zich graag in graslandpercelen. De kans bestaat dat ze onder de maaibalk belanden omdat ze zich tegen de grond drukken en niet opgemerkt worden of zich te traag uit de voeten maken. In de kadavers van maaislachtoffers leven bacteriën die toxines maken. Wanneer deze in het voeder terecht komen, leidt dit tot botulisme bij het vee. De dieren raken verlamd of sterven eraan. Redenen genoeg om de fauna in je grasland te beschermen.

Gebruik een wildredder

Wildredders zijn hulpmiddelen die ervoor zorgen dat fauna uit het veld wordt gejaagd tijdens het maaien. Er bestaat een akoestische en een mechanische wildredder. Een akoestische wildredder maakt een vreemd geluid dat in tegenstelling tot het geronk van de tractor niet constant is en op die manier dieren verjaagt. Deze wildredder is zeer gebruiksvriendelijk en kan je makkelijk aan- en uitzetten vanuit de cabine. Het toestel wordt geleverd met een sterke magneet zodat het op de maaier blijft staan. Bovendien blijkt de wildredder zeer effectief, zo blijkt uit een getuigenis van een landbouwer uit Kruikeke: "Vorig jaar maaide ik voor het eerst met een akoestische wildredder en ik zag twee jonge reetjes weglo-

pen van de maaier. Het geeft me een gerust gevoel dat ik bijdraag aan de bescherming van wilde dieren."

De mechanische wildredder wordt voor of naast de maaier geplaatst. Het zijn kettingen die door het gras slepen. Hazen, reeën en sommige broedende vogels zullen door de aanraking van die kettingen ervoor kiezen om te vluchten. Meld je aan bij Boeren natuur als je interesse hebt in een akoestische wildredder.

Maai van binnen naar buiten

In het gangbare maaipatroon worden eerst de buitenrondes gemaaid en dan wordt er van buiten naar binnen gewerkt. Dieren lopen weg van het geluid maar weten niet naar welke kant ze moeten weglopen omdat het geluid eerst van links komt en dan weer van rechts. Op die manier lopen de dieren vast in het midden van het perceel en komen ze zo toch onder de maaier terecht. Een alternatief maaipatroon zorgt er eigenlijk voor dat de fauna in het veld naar de buitenzijden wordt geduwd, richting de dekking. In figuur 1 en 2 zie je twee voorbeelden van hoe zo'n alternatief maaipatroon eruit zou kunnen zien. Uiteraard is het nodig om per perceel te kijken welk patroon het meest haalbaar en passend is.

Laat vluchtstroken staan

Vluchtstroken zijn ongemaaid stukken grasland die niet gemaaid worden zodat het dieren de mogelijkheid biedt om er te schuilen. De breedte van de vluchtstrook is hierbij belangrijk. Aangeraden wordt om een rand of strook van minstens 5 meter breed te voorzien om de kans op predatie zo laag mogelijk te houden. Een alternatief zijn

Akoestische wildredder in werking op de maaibalk.

Het gras waarin een reekalfje wordt geboren moet mee verplaatst worden. Gebruik ook handschoenen zodat de moeder haar kalf niet verstoot omwille van de menselijke geur.

ingezaaide bloemenranden die voor sommige soorten zoals de haas nuttig zijn om naartoe te vluchten. Ook plaatselijke nestbescherming kan, zo zegt een landbouwer uit Berlare: "Ik kan geen volledige vluchtstrook laten staan omdat ik voldoende gras nodig heb, maar om nesten van grutto te beschermen laat ik 10 meter op 10 meter gras staan als er nest is gevonden."

Maai trager

Trager maaien geeft dieren meer kans om te ontsnappen aan de naderende maaibalk. Niet alle dieren hebben die vluchtreflex. Zo hebben jonge reekalfjes en broedende vogels vaak de neiging om zich tegen de grond te drukken bij gevaar. Door de rijsnelheid aan te passen, merk je als landbouwer makkelijker het wild en eventuele nesten op. Eromheen rijden of het dier verplaatsen helpt hen aan de maaier te ontkomen en geeft een hogere overlevingskans. Nesten van kievit verdragen het als je deze tijdelijk verplaatst en na de werkzaamheden terugzet.

Maai later

Bij later maaien stel je de maaidatum van de eerste snede uit. Hoe later je maait, hoe meer soorten de kans krijgen om zich succesvol voort te planten en jongen groot te brengen. Jammer genoeg is er geen ideale datum om goed te doen voor alle diersoorten. Via de VLM kunnen er beheerovereenkomsten worden afgesloten die de landbouwers vergoeden om de maaidatum uit te stellen.

Werk samen

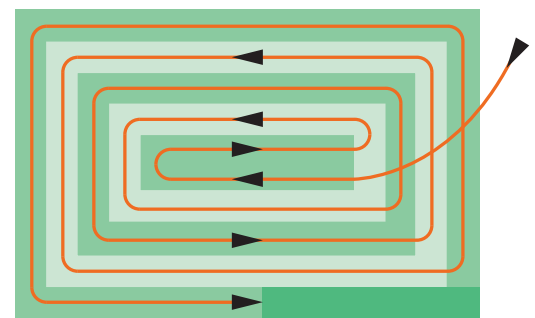
Door samen te werken met jagers en/of vrijwilligers kan er vaak veel wild worden gered. Nesten kunnen opgespoord en aangeduid worden zodat er rondom deze plekken kan worden gemaaid. Soms wordt er zelfs gezocht naar dieren in het grasland, zoals reekits en broedende vogels, door een drone in te zetten die is uitgerust met een warmtecamera. Nog een methode waarbij vrijwilligers kunnen helpen is door een of twee dagen op voorhand het perceel

faunavremd te maken door het plaatsen van stokken met daaraan plastic zakken. Hiermee jaag je het wild uit het perceel. Op gebiedsniveau kan je met collega-landbouwers samenwerken. Door verschillende percelen op verschillende tijdstippen te maaien ontstaat er een mozaïek in het landschap van verschillende vegetatiehoogtes. Dat biedt beschutting voor veel diersoorten, maar ook de mogelijkheid om er op zoek te gaan naar insecten als voedsel.

Studie faunavriendelijk maaien

Boeren natuur Vlaanderen voert momenteel een studie uit waarbij op zoek wordt gegaan naar faunavriendelijke maaimethodes die zowel ecologisch en economisch effectief zijn. Naast enkele praktijktesten samen met landbouwers doen we ook een uitgebreide bevraging naar de meningen en ervaringen van landbouwers in Vlaanderen. Hiervoor hebben we jouw hulp nodig! Je vindt de enquête op de www.boeren natuur.be. ■

Figuur 1. Maaischema van binnen naar buiten

Figuur 2. Maaischema U-vormig

